

«ТЕХНОЛОГІЇ В ГАЛУЗЯХ ТВАРИННИЦТВА»

Лекція № 17

Тема заняття: **Кролівництво. Біологічні особливості кролів.**

План заняття:

1. Біологічні особливості кролів.
2. Породи кролів.
3. Годівля і утримання кролів.
4. Продукція кролівництва

1. Кролівництво — одна із перспективних галузей м'ясного тваринництва. М'ясо кролів має велике значення як дієтичний продукт харчування людей. Воно соковите, ніжне, має низьку калорійність за значного вмісту повноцінного білка, належить до білого м'яса і рекомендується як дієтичний продукт дітям, людям похилого віку, а також у разі захворювань шлунка, печінки, серцево-судинної системи. За вмістом білка м'ясо кролів поступається лише індичатині. Із м'яса кроля в організмі людини засвоюється до 90 % білка, тоді як із яловичини лише 62 %. Порівняно із курячим м'ясом кролятина містить у 2,7 раза менше холестерину. Кролячий жир легкоплавкий і за якістю переважає яловичий, баранячий і свинячий. У зв'язку з цим м'ясо кролів на європейських ринках цінується значно дорожче, ніж м'ясо курчат-бройлерів.

Кролівництво є важливим резервом у постачанні легкої промисловості хутровою сировиною. Із пуху виробляють кращі сорти фетру, різні трикотажні вироби і головні убори, а зі шкіри — різні галантерейні вироби і легке взуття. Крім того, кролів використовують у медицині і ветеринарії як лабораторних тварин для проведення досліджень з випробовування фармакологічних препаратів та виготовлення вакцин.

До найважливіших біологічних особливостей домашніх кролів відносять високу плодючість, короткий період крільності, поєднання вагітності з лактацією, скороспілість, відсутність сезонності у розмноженні, копрофагію. На відміну від інших сільськогосподарських тварин кролі у 4 — 5-місячному віці досягають статевої зрілості і здатні до спаровування й отримання від них потомства.

Тривалість вагітності у кролиць становить у середньому 30 днів (28 — 32). Кролиці народжують 6 — 12 кроленят і на першу-другу добу після окролу приходять в охоту і запліднюються. Цю особливість кролівники використовують у господарських умовах для проведення ущільнених окролів, що дає можливість за добрих умов годівлі й утримання мати від кролиці впродовж року до 10 окролів і виростити 60 — 70 кроленят.

За скороспілістю кролі переважають інших сільськогосподарських тварин. Кроленята народжуються живою масою 40 — 80 г і на 6-ту добу після народження вони подвоюють її, на кінець третього тижня — збільшують у 5 — 6 разів. У 3,5 — 5-місячному віці кроленята за інтенсивного рівня годівлі досягають живої маси 2,5 — 3,5 кг за витрати кормів на 1 кг приросту живої маси 3 — 4 к. од.

2. За живою масою породи кролів поділяють на великі (понад 4,5 кг), середні (3 — 4,5 кг) і дрібні (до 3 кг), а за характером продукції — на м'ясо-шкуркові, пухові і м'ясні і за довжиною волосяного покриву — на нормальношерсті, короткошерсті і довгошерсті.

Більшість м'ясо-шкуркових порід належать до нормальношерс-тих, довжина їх волосяного покриву перебуває в межах 3,5 — 4 см. До короткошерстих відносять м'ясо-шкуркову породу рекс (1,8 — 2 см), а довгошерстих — пухові породи з довжиною волосяного покриву понад 4 см (рис. 13.1).

Сірий велетень — порода, виведена у звірорадгоспі «Петровський» Полтавської області відтворним схрещуванням місцевих кролів з тваринами породи фландр. Середня жива маса дорослих кролів становить 5 кг з коливанням 4,1 — 7 кг. Забарвлення хутра у них чотирьох типів: сіро-заяче, темно-сіре, залізно-сіре та чорне. Кролиці народжують 7 — 8 кроленят живою масою до 80 г. Кроленята за добрих умов годівлі інтенсивно ростуть: у 2-місячному віці досягають живої маси 1,5 кг, а у 4 міс — 2,6 кг. Добре пристосовані до місцевих умов України. Забійний вихід становить 55 — 57 %.

Білий велетень — порода, виведена в XIX ст. в Бельгії та Німеччині. Середня жива маса повновікових кролів 5,1 кг, кращих особин — 6,5 — 7 кг і більше. Волосняний покрив густий, білий, очі рожеві. Кролиці народжують 7 — 8 кроленят живою масою близько 90 г. Кроленята ростуть інтенсивно: у 2 міс їх жива маса досягає 1,5 кг, а у 4 — 2,6 кг. Витрати корму на 1 кг приросту живої маси 3 — 4 к. од. Забійний вихід у 3 — 4-місячному віці становить 56 — 59 %.

Сріблястий — порода, виведена у звірорадгоспах «Петровський» Полтавської області і «Тульський» схрещуванням кролів породи шампань і місцевих чорних. Середня жива маса дорослих кролів —

4,5 кг, а за добрих умов годівлі — 5,8 — 6,6 кг. Кроленята народжуються живою масою 75 г, ростуть інтенсивно: у 2 міс досягають 2 кг, а у 4 — близько 4 кг. Забійний вихід становить 57 — 61 %.

Радянська шиншила — порода, виведена у господарствах Московської та інших областей Російської Федерації. Дорослі тварини мають живу масу в середньому 5 кг, окремі досягають 7 кг. Кроленята народжуються живою масою 75 г, мають високу енергію росту: у 2 міс досягають живої маси 1,7 — 1,8 кг, а у 4 — 3,5 — 3,7 кг. Забійний вихід становить 56 — 63 %. На 1 кг приросту у віці 2 — 3 міс витрата корму становить 3 — 4 к. од. Шкурки мають сріблясто-голубе забарвлення. За чисельністю це найбільш поширена порода.

Віденська блакитна — порода, виведена в Австрії наприкінці XIX ст. Жива маса дорослих кролів у середньому досягає 4,5 — 5 кг, а окремих особин — до 7 кг. Кроленята народжуються живою масою 70 г і у 2-місячному віці досягають маси 1,7 кг, а у 4 міс — 3 кг. Забійний вихід 56 — 59 %. Кролиці за окріл приносять 8 — 9 кроленят.

Новозеландська біла — м'ясна порода, виведена у США. Дорослі кролі мають живу масу в середньому 4,5 кг. Кролиці народжують

7 — 12 кроленят, живою масою 45 г. Молодняк у 2 міс досягає живої маси 1,8 — 2,2 кг, а через місяць — 2,7 — 3 кг. Забійний вихід становить 52 — 58 % і на частку м'яса у тушці припадає 77,5 %.

Каліфорнійська — м'ясна порода кролів, виведена у США. Дорослі кролі мають живу масу 4 — 5 кг. Кроленята народжуються живою масою 45 г і у 2 міс досягають живої маси 1,9 — 2,3 кг. Забійний вихід 56 — 60 %, а м'яса у тушці 82 — 85, жиру — 1,8 — 2,5 %.

Біла пухова порода — виведена у звірівницьких господарствах Курської області і Татарстану. Від дорослих кролів за рік отримують від 300 до 500 г високоякісного пуху, від окремих екземплярів — до 700 — 1000 г. Кролиці народжують не більше ніж 7 кроленят, які у 2 міс досягають маси 1 кг. Поголів'я поширене переважно серед кролівників - аматорів.

3. Годівля кролів

Корми — основна стаття витрат у кролівництві. За шедового утримання корми у собівартості продукції становлять 30 — 40 %, а в разі інтенсивного промислового

розведення — зростають до 75 % у зв'язку зі зниженням витрат на обслуговування, амортизацію кліток тощо. Отже, організація раціональної годівлі кролів за промисловими методами ведення галузі набуває дедалі більшого поширення.

Нормують годівлю кролів залежно від живої маси, віку, фізіологічного стану. Слід зазначити, що потреба кролів у енергії, поживних і біологічно-активних речовинах не достатньо вивчена, особливо за інтенсивного розведення їх у закритих приміщеннях і сухого типу годівлі. Практично у промисловому кролівництві тварини отримують удосталь збалансований раціон. Деякі обмеження слід застосовувати для дорослих племінних тварин, схильних до ожиріння.

Крізь — тварина рослинної з однокамерним шлунком (об'єм 150 — 200 мл) і кишковим типом травлення. Завдяки певним фізіологічним особливостям травлення кролі добре перетравлюють не тільки зернові корми, а й вегетативну масу рослин у свіжому, висушеному і силосованому вигляді та гілковий корм. Добрим кормом для них є коренеплоди, картопля, гарбузи, кабачки, кормова капуста тощо. У невеликій кількості (5 — 10 г) до раціону включають корми тваринного походження — молоко, рибне борошно та ін. До раціонів кролиць і молодняку після відлучення вводять вітамінні і мінеральні добавки, а також згодовують молоко.

У кролівництві залежно від умісту концентратів у структурі раціону використовують кілька типів годівлі: малоконцентратний (20 — 30 % концентрованих кормів), напівконцентратний (45 — 55 %), концентратний (70 — 80 % із умістом 20 — 30 % трав'яного чи сінного борошна).

На окремих фермах та в індивідуальних господарствах використовують два основних способи годівлі кролів — комбінований і сухий. У разі використання комбінованого способу готують вологі мішанки із концентратів, білково-вітамінних добавок і коренебульбоплодів. Картоплю використовують вареною. Вологу мішанку згодовують один раз на день, сіно аботраву — два рази. За сухого способу переважно використовують гранульовані, повнораціонні комбікорми, що надає змогу балансувати раціони за необхідними елементами живлення тварин різного віку, господарського призначення і фізіологічного стану.

Годують кролів у визначені години: дорослих — 2 — 3 рази, молодняк — 4 — 6 разів і напувають тричі на добу. Зерно кукурудзи, ячменю і бобових культур подрібнюють, макуху, шрот і висівки використовують у суміші з вареною картоплею або розсипним комбікормом, траву пров'ялюють. До нових кормів кролів привчають поступово впродовж 5 — 7 днів. Кухонну сіль улітку дають переважно з водою, а взимку — у суміші концентратів. За сучасних умов інтенсивного виробництва кролятини основним кормом є повнораціонний, гранульований комбікорм. Для молодняку і лактуючих кролиць бункерні самогодівниці наповнюють гранулами один раз за

2 — 5 днів, а для інших груп і ремонтного молодняку — щодня, що дає можливість підтримувати їх заводську вгодованість. Сіно і траву дають у разі потреби.

Утримання кролів

Кролів утримують у клітках двох видів: з постійним гніздовим відділенням (двосекційні) і без гніздового відділення (односекційні). Настил у гніздовому відділенні дерев'яний, щільний, а у кормовому — сітчастий. Клітки обладнані годівницями і напувалками (рис. 13.2). В односекційні клітки під час окролу вставляють гніздові ящики.

Норма площі на одну голову молодняку м'ясо-шкуркових і пухових порід — 0,12 м², племінного молодняку — 0,17 м². Довжина клітки

1,7 м, ширина 0,7, висота не більше ніж 0,6 м. Посадка товарного молодняку у груповій клітці не більше ніж 10 голів, а племінних кролиць — не більш як 5 голів. Плідників розміщують індивідуально.

На кролівничих фермах застосовують зовнішньокліткову чи шедову системи утримання. В разі промислового виробництва кролятини тварин утримують у приміщеннях закритого типу з регульованим мікрокліматом і механізацією трудомістких процесів. Проста зовнішньокліткова система утримання застосовується переважно кролівниками-аматорами, а шедова — на середніх і великих кролефермах, які надають змогу застосовувати механізацію виробничих процесів (напування, роздавання кормів, прибирання гною тощо).

4. Продукція

М'ясо кролів смачне і за поживністю наближається до курячого. Шкіру кролів використовують для виготовлення замші, легкого взуття, галантерейних виробів. Хутро кролів використовують як у натуральному вигляді, так і в імітованому під морського котика, нутрію, видру, вивірку, соболя, песця тощо. Кролів широко використовують в наукових лабораторіях для біологічних і медичних досліджень.